

MAX CRAMER, SANDRA HOVENS, GERARD KEIJZER,
ABE VAN DER VEEN EN JAAP VERNHOUT

Jaaroverzicht Monumentenzorg 2008

7

Sinds het voorjaar 2008 maakt het gemeentelijk bureau Monumentenzorg deel uit van de afdeling Ruimtelijke Ontwikkeling van de Sector Stedelijke Ontwikkeling en Beheer. Hiermee is het eerste beleidsvoornemen uit de monumentennota Amersfoort, Goed Bekeken (1991), waarin werd voorgesteld ‘Monumentenzorg te integreren in de ruimtelijke ordeningsprocessen’ letterlijk ten uitvoer gebracht. Met deze nieuwe positionering is een goede afweging tussen oud en nieuw bij veranderingen in de stad gewaarborgd. Op deze wijze worden de cultuurhistorische waarden betrokken bij zowel het behoud van de ruimtelijke kwaliteit als het versterken van de vitaliteit van de stad.

RESTAURATIES

Elleboogkerk

Al weer ruim een jaar geleden werd de Elleboogkerk voor een groot deel door brand verwoest, waarbij ook de museumcollectie van het Armando Museum vrijwel geheel verloren ging. De muren en gevels bleken na de brand echter nog voor een groot deel intact. Dit was aanleiding voor het besluit om de Elleboogkerk en het Armando Museum te herbouwen. Hiervoor werd in 2008 een aantal stappen gezet.

De uitgangspunten voor de herbouw werden na een advies van de gemeentelijke Monumentencommissie door het college van Burgemeester en Wethouders vastgesteld. Omdat de Elleboogkerk een rijksmonument is, werd ook overleg gevoerd met de Rijksdienst voor Archeologie, Cultuurlandschap en Monumenten (thans de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed).

Geformuleerd werd dat:

- 1 De contour van het kerkgebouw binnen het historisch stedelijk weefsel zal worden herbouwd.
- 2 In het interieur ruimte is voor een nieuwe invulling, waarmee de geschiedenis van de brand in het gebouw niet geheel wordt uitgewist, maar

gedocumenteerd. De ruimtelijke kwaliteiten van de kerkruimte moeten daarbij echter als uitgangspunt dienen.

Gezien de omvang van het project was het noodzakelijk om de architectenselectie Europees aan te besteden. Het gebouw is gemeentelijk eigendom. In totaal schreven zeventien architectenbureaus in om mee te dingen naar de opgave. Op basis van referentieprojecten, een presentatie van de visie op de herbouw van de Elleboogkerk en financiële aspecten werd de selectie bepaald. De keuze viel uiteindelijk op de combinatie van de architectenbureaus Marx & Steketee uit Eindhoven en restauratiearchitectenbureau Bouwstra & Verlaan uit Vianen. In goede samenwerking met het projectteam, waarin ook het gemeentelijk bureau Monumentenzorg is vertegenwoordigd, wordt sinds de zomer van 2008 gewerkt aan de herbouwplannen. Daarbij worden, samen met het Armando Museum, ook de mogelijkheden onderzocht om te komen tot een meer optimale museale situatie dan in het verleden. De verzekering dekt een groot deel van de herbouwkosten.

ENS,

Herbouw van de kap van Langegracht 37 na de brand

Langegracht 37

Bij de brand van de Elleboogkerk werd ook het buurpand Langegracht 37 gedeeltelijk verwoest. In 2008 kon gelukkig reeds worden gestart met de herbouw van dit rijksmonument. Naar plannen van architectenbureau Van Leeuwen uit Veenendaal werd de kap gereconstrueerd en het interieur hersteld, waarmee ook het dagverblijf van de Stichting Amerpoort kan terugkeren naar deze plek.

Dreijershofje

In 1938 werd door het toenmalige Gemeentelijk Woningbedrijf het Dreyershofje gebouwd. Stadsarchitect Van der Tak ontwierp het complex met 34 woningen gegroepeerd rond een pleintje aan de noordzijde van het stadscentrum.

Tegenwoordig is Woningcorporatie De Alliantie eigenaar van het Dreyershofje.

In de loop der jaren zijn karakteristieke onderdelen van het complex verloren gegaan en zijn de woningen verouderd geraakt. Door architectenbureau Boerman uit Steenderen werd een plan opgesteld om het Dreijershofje te revitaliseren. In het afgelopen jaar werden herstelwerkzaamheden uitgevoerd aan onder meer de kappen, goten, ramen en deuren. Daarbij werd zoveel mogelijk de oorspronkelijke detaillering teruggebracht. Ook het metselwerk werd plaatselijk hersteld.

Bij een wisseling van huurders wordt het interieur van de woningen onder handen genomen

en aangepast aan de eisen van deze tijd. Deze gefaseerde aanpak zal de komende jaren worden voortgezet.

Het Dreijershofje voor de restauratie

Bomenbuurt Soesterkwartier

De Alliantie is ook eigenaar van veel woningbouwcomplexen in het Soesterkwartier. Enkele daarvan hebben vanwege de karakteristieke samenhang en de stedenbouwkundige achtergrond de status van Gemeentelijk Stadsgezicht gekregen. Bij onderhoudswerkzaamheden wordt in goed overleg tussen de Alliantie en het gemeentelijk bureau Monumentenzorg gekeken naar mogelijkheden om het karakteristieke beeld van deze wederopbouw wijken te handhaven terwijl de kwaliteit van de woningen wordt verbeterd. Kenmerkende details en de samenhang tussen de woningen hebben daarbij de aandacht.

Verensmederij terrein Wagenwerkplaats

De voormalige Verensmederij vormt een markant onderdeel van de voormalige Wagenwerkplaatsen van de Nederlandse Spoorwegen, aan de achterzijde van het station. In 2007 werd dit 'industriële erfgoed' aangewezen als rijksmonument, mede door de inspanningen van Siesta (de Stichting Industrieel Erfgoed in de Stad Amersfoort).

Het Amersfoortse architectenbureau Van Zwieten maakte een plan voor het herstel van het gebouw en de herbestemming tot theater ten behoeve van onder meer Xynix Opera. De ruimtelijke kwaliteiten van het interieur, met de fraaie stalen kappanten, blijven daarbij geheel intact. De zeven markante hoge schoorstenen aan de noordgevel van de voormalige smederij worden weer in ere hersteld.

In 2008 is gestart met de uitvoering van de restauratiewerkzaamheden aan het casco van de verensmederij. Aan de kappen met de bijzondere dakluiken, de gevels met de stalen ramen en de kappanten werden reeds herstelwerkzaamheden uitgevoerd.

Aansluitend volgt de inpassing van het interieur en de installaties.

Havik 37

Dit pand werd in 2007 aangekocht door de NV Stadsherstel met als doel restauratie en verbouw tot winkel- en wooneenheden. Bij onderzoek bleek het een bijzonder rijksmonument. Achter de 19^e-eeuwse gevel bevindt zich een laatmiddeleeuws huis met fraaie balklagen, kapconstructies en met daarnaast een 18^e-eeuwse Rococo stijkkamer.

In 2008 werd gestart met de uitvoering van de restauratiewerkzaamheden door restauratiebedrijf Van de Burgt & Strooij. Door de slechte bouwkundig staat van het huis was ingrijpend herstel noodzakelijk van de kapconstructies, gevels, muren en balklagen. Aansluitend zal de

Restauratie van de kap van Havik 37

nieuwe invulling worden ingepast op basis van de plannen van het bureau OOK-architecten.

Museum Flehite

In 2007 moest museum Flehite plotseling haar deuren sluiten vanwege vrijkomend asbest. Het asbest was bij de restauratie van de museumpannen in de jaren '70 aangebracht als brandwerend materiaal in de vloerconstructies.

Een ingrijpende schoonmaakoperatie was noodzakelijk om zowel de gebouwen als de collectie asbestvrij te maken en te reinigen. Vloeren en andere onderdelen moesten worden verwijderd, maar gelukkig konden alle historische elementen in het interieur worden gespaard. De noodzakelijke ingrepen vormden de aanleiding

voor de museumdirectie om zich te bezinnen op de toekomst. Architectenbureau Jonkman en Klinkhamer maakte, met respect voor de middeleeuwse muurhuizen waarin het museum is gevestigd, een nieuwe inrichting. In 2008 werd gestart met de verbouwing en herinrichting. De trappenhuizen werden verplaatst en de routing door het museum aangepast. Op deze wijze ontstond een eigentijds museum.

Kamperbinnenpoort

Menigeeen zal het niet ontgaan zijn dat de Kamperbinnenpoort begin van dit jaar in de steigers heeft gestaan. Zoals ook al in eerdere berichtgevingen gemeld was de restauratie vooral noodzakelijk door scheurvorming in het

Het nieuwe interieur van museum Flehite tijdens de verbouwing

Plaatsen van de torenhaan als afsluiting van de restauratie van de Kamperbinnenpoort

metselwerk. De oorzaak van de scheuren en verzakkingen kwamen voort uit het verzakken van de gemetselde overkluizing over de singel onder de Kamperbinnenpoort. De schade was voornamelijk het gevolg van het vrachtverkeer. De overkluizing is medio jaren negentig vervangen, waarbij boven op het nieuwe tongewelf een betonnen draagconstructie is aangebracht. De aanwezige scheuren in de poort zijn niet direct hersteld, na een degelijke ingreep moet een gebouw zich namelijk “zetten”. Door middel van aangebrachte scheurmeters werd enkele jaren gemeten of er sprake was van verdere werking in het bouwwerk. De laatste jaren bleek de situatie stabiel zodat nu overgegaan kon worden tot herstel. Na aanbesteding is aannemersbedrijf Van de Burgt&Strooij aan de slag gegaan. Zorgvuldig is het metselwerk hersteld met traditionele handvormstenen en door de steenfabriek werden de beschadigde profielstenen exact bijgemaakt.

Bij uitvoering van het herstel aan metsel- en voegwerk is besloten om de leibedekking van de

noordelijke toren te vervangen. Deze was dermate verouderd, vooral de bevestiging van de lei, dat langer handhaven van deze leibedekking niet verantwoord was.

De duidelijk zichtbare scheefstand van de torens richting Kamp is echter al van oudsher. Om dit te verklaren is het goed te weten dat de thans zichtbare torens met weergang een onderdeel vormde van een grote stadspoort van de eerste stadsomwalling. Deze stadspoort oogde als een rechthoekig klein kasteeltje met een diepte vanaf Muurhuizen tot aan de Singel en een breedte van de huidige straat. Een degelijke poort had een duidelijk defensieve functie; als de voorpoort was geslecht, kwamen de ongenode bezoekers voor de volgende poort te staan en werden zij opnieuw bestookt. Op monumentendag zal er een bronzen plaquette met de plattegrond van de gehele poort worden onthuld.

Stadmuur St. Annastraat

Zoals al eerder meegedeeld, wordt – na zorgvuldige voorbereidingen – deze zomer gestart met de consolidatie van de bijna 300 meter lange stadsmuur langs de St. Annastraat en Plantsoen Noord. Consolidatie en geen restauratie omdat we de muur laten zoals die is en alleen de meest noodzakelijk werkzaamheden uitvoeren. Dit betreft het aanbrengen van constructieve muurankers en het herstellen van aangetast metsel- en voegwerk. De bakstenen worden geleverd door de kleine steenfabriek Biezeveld uit Kerkdriel. De bakstenen worden in deze fabriek nog op traditionele wijze geproduceerd; goed vergelijkbaar met de manier waarop ze ten tijde van de bouw van de stadsmuur rond 1400 werden gemaakt.

Rohm & Haas

De voormalige zeepfabriek Rohm en Haas, gelegen aan de Kleine Koppel, wordt binnenkort gerenoveerd in opdracht van BOEi. Deze organisatie streeft naar het Behoud, Ontwikkeling en

Voormalige zeepfabriek Rohm en Haas

Exploitatie van het Industriële erfgoed. BOEi heeft samen met Poolen architecten en de kunstenaars, Thijs Trompert, Masisja Smit en Sander van Mill, die hun atelier in het complex hadden ondergebracht, een plan ontwikkeld om de voormalige zeepfabriek een nieuwe bestemming te geven met als doel het monument te kunnen behouden. Zowel Poolen architecten als het atelier van de kunstenaars vinden strak onderdak is de grote monumentale fabriekshal. Het industriële karakter wordt behouden; zo blijven de stalen spanten in zicht en uiteraard blijft de schoorsteen behouden. Daarnaast komt de mogelijkheid dat creatieve bedrijven zich hier huisvesten en

natuurlijk kan een horecagelegenheid op deze fraaie locatie niet ontbreken. De zeepfabriek is van betekenis als onderdeel van de industriële ontwikkelingsgeschiedenis van Amersfoort en het complex is dan ook door het college van burgemeester en wethouders aangewezen als gemeentelijk monument. De architectonische waarden van de individuele panden zijn op zich beperkt, maar zij zijn als geheel belangrijk en versterken het stadsbeeld langs de Eem. Hierdoor hebben er in de planvorming zorgvuldige afwegingen tot behoud plaats gevonden. Het plan is voorgelegd aan de monumentencommissie en is enthousiast ontvangen waarna de benodigde

De Theo Thijssenschool met gerestaureerde hoofdentree. Ook zijn de wijzers van de klok, die bij oplevering in 1930 al ontbraken, nu alsnog aangebracht en voorzien van een uurwerk.

vergunningen konden worden verstrekt. Bureau Monumentenzorg blijft uiteraard ook bij de uitvoering van het werk betrokken.

Theo Thijssenschool

De school, gelegen aan de Plataanstraat op de kruising met de Noordewierweg, is naar het ontwerp van de bekende Amersfoortse architect C.B. van de Tak in 1930 opgeleverd. Het gebouw heeft een asymmetrische opzet op een L-vormige plattegrond. De twee haaks op elkaar staande vleugels met schoollokalen zijn aan elkaar gekoppeld door een toren. De entree werd benadrukt door een brede luifel tussen toren en een gemetselde penant.

In de loop der tijd is de architectuur van het gebouw helaas aangetast; vooral de verdwenen entree met luifel en penant werd als een groot gemis ervaren.

In opdracht van Zorgaccent Amersfoort is er door Jorissen Simonetti architecten een plan gemaakt voor kleinschalig begeleid wonen. Naast de renovatie van het bestaande gebouw werd gelijktijdig een nieuwbouwvleugel gerealiseerd.

Aanvankelijk was het de ambitie om de voormalige school naar de oorspronkelijke situatie te restaureren, maar dit bleek uiteindelijk financieel niet haalbaar. Aangezien wel de mogelijkheid bestond de hoofdentree als essentieel onderdeel

terug te brengen, waarmee de markante positie binnen het Soesterkwartier wordt versterkt, heeft de gemeente Amersfoort besloten hierin financieel bij te dragen. Onder begeleiding van Bureau Monumentenzorg is uiteindelijk de entree in oorspronkelijke vorm teruggebracht. Hiermee is een belangrijk deel van de architectuur hersteld.

Overige restauratie- en verbouwplannen

Behalve de bovengenoemde restauratieprojecten werden in het afgelopen jaar door veel monumenteneigenaren herstelwerkzaamheden uitgevoerd. Voor de kerken en andere grote monumenten gebeurt dat vaak op basis van een meerjarig onderhoudsplan. Voor de rijksmonumenten bestaat hiervoor een subsidieregeling.

Ook werden monumenten aangepast en verbouwd om te komen tot een meer optimaal gebruik. Uitgangspunt bij een verbouwplan voor een monument moet zijn dat er geen historische waarden verloren gaan. Dit wordt getoetst door de gemeentelijke monumentencommissie en bij rijksmonumenten eveneens door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

PROJECTEN

Ganskuijl

De aandacht voor de wederopbouwperiode werd in 2008 voortgezet. Al vroeg in het jaar kreeg een

De Ganskuijl in beeld gebracht door fotograaf Cas Oorthuis in het midden van de jaren vijftig. Auteursrecht Cas Oorthuis / Nederlands Fotomuseum.

werkgroep, bestaande uit vertegenwoordigers van De Alliantie Eemvallei en de gemeente Amersfoort, de opdracht te verkennen welke mogelijkheden er waren om het inmiddels bijna 60 jaar oude woningcomplex rond de Ganskuijl weer vitaal en bruikbaar te maken met oog voor de eisen van de moderne tijd. Hiervoor was een inventarisatie van de bouw- en woontechnische gebreken vanzelfsprekend. Daarnaast was het van belang te weten welke cultuurhistorische waarden aan deze woonwijk moest worden toegekend. In het in 2007 uitgebrachte rapport *Amersfoort, Architectuur en Stedenbouw 1940-1965* werd dit gebied namelijk met nadruk genoemd als een markant voorbeeld van de zogenoemde Wederopbouwperiode. Het stedenbouwkundig bureau Quadrat uit Rotterdam en later (2009) Van Schagen architecten, beide uit Rotterdam, werden bij deze verkenning betrokken. In 2009 zal deze verkenning, naar verwachting worden afgerond.

Het complex van 210 woningen, ondergebracht in tien blokken, werd in 1953 ontworpen door de Amersfoortse stadsarchitect David Zuiderhoek (1911-1999) en de stedenbouwkundige Arie Hendrik Rooimans (1915) die werkzaam waren bij de dienst Gemeentewerken. In 1961 werd het complex, op basis van de situatietekening uit 1953, gecompleteerd met 60 woningen door stadsarchitect L.J. Linssen met een viertal nieuwe bouwblokken (De Ganskuijl 13-23 en Gasthuislaan 57-89).

Zuiderhoek en Rooimans positioneerden de woonblokken van drie lagen met kap zorgvuldig in het licht glooiende landschap. Hierbij werden de volumes volgens de stedenbouwkundige opvattingen van die tijd merendeels evenwijdig aan elkaar geplaatst, volgens de zogenoemde strokenverkaveling.

Hiermee verdwenen de traditionele 'voor- en achterzijde' en grensden alle gevels aan het openbaar gebied, dat als één geheel werd vormgege-

ven. De bouwblokken op het middenterrein werden met een lichte verspringsing aan elkaar gekoppeld. Aan de architectuur werd eveneens zorgvuldig aandacht besteed. De kopgevels van de flats kregen een voor die tijd karakteristiek bakstenen reliëf, waarbij de schaduwwerking de levendigheid van deze gesloten gevels vergrootte. De balkons in lange gevels werden voorzien van betonnen constructies met een opmerkelijk ruitvormig patroon met als doel 'dat de huisvrouwen er hun wasgoed zouden kunnen drogen zonder dat dit terstond zou leiden tot ontsiering van de gevels... wapperende luiers, ondergoed en handdoeken werden vrijwel geheel aan het oog van de buurtbewoners onttrokken'. Deze 'functionele' onderdelen werden daarmee beeldbepalend voor het aanzien van het complex. In de woningen speelde de uitgangspunten van het Functionalisme een grote rol. Licht, lucht en ruimte waren hierbij de belangrijkste kenmerken. De fotograaf Cas Oorthuis heeft vlak na de oplevering de ruimtelijke en architectonische kwaliteiten van dit complex op voortreffelijke wijze in beeld gebracht.

Stadhuisgebied

Architect en stedenbouwkundige Hans Ruijssenaars werkte in de afgelopen periode aan een structuurvisie voor het gebied dat zich uitstrekt vanaf het terrein van het Sint Pieters- en Bloklandsgasthuis tot aan het 'Helleplein'. Zowel de omwonenden als enkele belangengroeperingen en de gemeentelijke monumentencommissie plaatsten wat kanttekeningen bij de plannen. Op basis hiervan zullen de plannen worden aangepast. Vanwege de verhuizing van de ouderenhuisvesting van het Sint Pieters- en Bloklandsgasthuis zal dit terrein daarbij als eerste onder de loep worden genomen.

KLM-huisje

Zowel grote als hele kleine projecten passeerden het bureau Monumentenzorg in 2008. De KLM

verkoos Amersfoort voor het jaarlijkse 'KLM-huisje'. Gezamenlijk werd besloten om het secretarishuisje, Muurhuizen 109, uit te voeren als Delfts blauw miniatuur. KLM deelt de huisjes, gevuld met Bols jenever, uit aan haar vaste klanten en zakelijke reizigers.

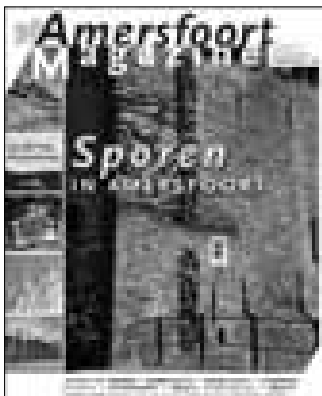
Een leuke Amersfoort-promotie!

Open Monumentendag

In 2008 vond de 22^e aflevering van de jaarlijkse open monumentendag plaats. Het thema 'sporen' werd in de speciale uitgave van het Amersfoort Magazine uitgewerkt met aandacht voor archeologie en bouwhistorie. De rijk geïllustreerde artikelen vormden de basis voor een route door de binnenstad, waarbij ook excursies met een gids mogelijk waren.

De Stichting Industrieel Erfgoed in de Stad Amersfoort (SIESTA) had speciaal voor deze gelegenheid een wandeling langs de sporen van de bierbrouwerijen in de stad uitgezet, waarbij de verschillende locaties in het Amersfoort Magazine werden toegelicht.

Opnieuw bleek de combinatie met de Dag van de Amateurkunst een groot succes. Aan het eind van de dag werd het bezoekersaantal, op grond van tellingen bij verschillende monumenten, op circa 15.000 geschat; ongeveer gelijk aan 2007.

Omslag Amersfoort Magazine 2009, ontwerp Robert Diederiks (uitgeverij Educom bv, Rotterdam).

ONDERZOEK

Zuidsingel 38

Herstel van monumenten is vaak werk voor specialisten. Vooral als het gaat om bijzondere onderdelen is het belangrijk om een goed onderzoek te doen voor de keuze van de toe te passen restauratiemethode. In dergelijke gevallen worden door het gemeentelijk bureau Monumentenzorg specialisten ingeschakeld. Vaak zijn dit in eerste instantie de mensen van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

In 2008 werden de specialisten op het gebied van interieurs en schilderijen benaderd voor een advies m.b.t. de restauratie van de beschilderde wandbespanningen die aanwezig zijn in het Huis met de Paarse Ruitjes aan de Zuidsingel. De heer E. Koldewey en mevrouw B. Crijns van de RCE stelden hiervoor hun expertise ter beschikking.

Isselt

De middeleeuwse kapel Isselt met de voormalige boerderij en bijgebouwen vormen een historische enclave binnen het industriegebied Isselt. Vier studenten van de opleiding Tuinkunst en Parken deden een zeer uitgebreid en gedegen afstudeeronderzoek naar de historie van de heerlijkheid Isselt, met de nadruk op de historie van de tuinen. Dit onderzoek vormt een goed aanknopingspunt voor de toekomst, zowel voor het gebied van de kapel als voor het omliggende terrein. Bij het opstellen van het nieuwe bestemmingsplan voor de Isselt zal dit onderzoek worden betrokken. Waar in het verleden het industrieterrein is ingepast zonder aandacht voor de historische elementen in het gebied, kan de studie nu aanleiding zijn voor een verbetering van deze situatie. Op basis van het onderzoek wil de eigenaar van kapel de Isselt, de familie Van Dam van Isselt, toekomstige ontwikkelingen op het terrein in overeenstemming brengen met de historische achtergrond. Door het verplaatsen van enkele bijgebouwen kan

Stadsmuur Plantsoen-Noord

de zone van de oorspronkelijk omgrachting weer in beeld worden gebracht.

Opnieuw een goed voorbeeld waarbij historische gegevens worden ingezet als inspiratiebron voor nieuwe ontwikkelingen.

Dendrochronologie

De restauratie van de Kamperbinnenpoort vormde een goede aanleiding voor dieper bouwhistorisch onderzoek aan de poort. Metselwerk en steenformaat zijn vaak ondersteunend voor een

staat vormde aanleiding om het gespecialiseerde adviesbureau BAAC te verzoeken een jaarringenonderzoek (dendrochronologie) te verrichten.

Dendrochronologisch houdt in dat boorkernen van het te onderzoeken hout wordt vergeleken met de jaarringpatronen van gedateerde jaarringreeksen. Zo zijn er uit elke spant houtmonsters genomen door middel van een holle boor. De noordelijke toren, aan de zijde van de Weverssingel, bleek spanthout te bevatten dat uit één boomstam was gezaagd. Volgens het onderzoek dateerden de monsters uit het begin 15e eeuw (kapdatum ligt tussen 1409-1440). In de zuidtoren gaan we nog verder terug in de tijd, en wel naar het tweede kwart van de 14e eeuw! (kapdatum 1328-1360). Met deze nieuw verkregen kennis is er meer bekend geworden over de bouw aan de stadspoort. Waarschijnlijk was voor het krijgen van stadsrechten in 1259 wel een soort verdediging om de stad aanwezig, maar de bouw van de stadsmuur is pas hierna gestart. Men begon met de stadspoorten waarvan de Dieventoren en een deel van de Kamperbinnenpoort nog aanwezig zijn in de stad. De Kamperbinnenpoort, in die dagen bekend als Viepoort, wordt voor het eerst vermeld in 1381. Gezien de archeologische vondsten van kloostermoppen op de plaats waar de hoofdboort heeft gestaan, zal de bouw circa een eeuw eerder zijn gestart, dus kort na verlening van de stadsrechten. Degelijke bakstenen treffen we niet in de gevel van de voorpoort aan en gezien de vroegste datum voor de gebinten (1328) is het waarschijnlijk dat de nog aanwezige voorpoort circa vijftig jaar later ter versterking aan de hoofdboort is toegevoegd.

tamelijk nauwkeurige datering. In dit geval was de aangetroffen toestand van het metselwerk door eerdere restauraties niet geheel betrouwbaar. In beide torens waren de eiken spantstukken gelukkig nog aanwezig. De ogenschijnlijk authentieke